

**УНІВЕРСИТЕТ
Короля Данила**

**СПІВДРУЖНІСТЬ НАУК:
АРХІТЕКТУРА, ЕКОНОМІКА, ПРАВО, ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ**

Матеріали

**XII Всеукраїнського студентського
наукового симпозіуму
(15 листопада 2024 рік)**

Івано-Франківськ – 2024 р.

*Зосім С. А.,
аспірант кафедри архітектури будівель та дизайну,
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»;
науковий керівник: Ніколаєнко В. А.,
завідувач кафедри архітектури будівель та дизайну,
доктор архітектури, професор,
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»,
м. Полтава, Україна*

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЖИТЛА В УМОВАХ СУЧАСНИХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ

Проблеми формування соціального житла в умовах збройних конфліктів загострюються через руйнування інфраструктури, масове переміщення населення та нестабільність, що ускладнює забезпечення доступного житла для постраждалих. Досвід Боснії і Герцеговини, Сирії, Іраку, Афганістану, Косово та Лівану демонструє спільні виклики: брак фінансування, відсутність централізованих підходів та ігнорування культурних особливостей. Метою дослідження є визначення ключових факторів, що впливають на відновлення соціального житла, та рекомендації для підвищення його ефективності.

Боснійська війна (1992–1995). Відновлення житлових районів Сараєво після війни відбувалося в умовах етнічного розподілу між Федерацією Боснії і Герцеговини та Східним Сараєво (Республіка Сербська), що ускладнило процес через бюрократичні перепони та відсутність інтегрованого плану. Попри міжнародну підтримку, зокрема Світового банку та ЄС, багато проєктів не враховували довгострокових потреб міста, а повернення людей до своїх домівок стримували відсутність інфраструктури та заміновані території [1]. Програма Regional Housing Programme, спрямована на забезпечення сталого житла для переселенців, до 2023 року надала понад 2 778 одиниць соціального житла для 9000 осіб у таких містах, як Сараєво, Баня-Лука та Брчко [2].

Громадянська війна в Лівані (1975–1990). Повоєнне відновлення житла в Лівані після громадянської війни (1975–1990) зіштовхнулося з викликами, зокрема в центральному районі Бейрута, де компанія Solidere намагалася перетворити місто на «новий Париж». Ця ініціатива піддалася критиці за гентрифікацію, що витіснила місцевих жителів і привела до переважного продажу нерухомості іноземним інвесторам, в основному з країн Перської затоки, позбавляючи центр міста культурної ідентичності та доступності для середнього класу [3]. Після конфлікту 2006 року райони на півдні Лівану, такі як Харат-Хрейк, відбудовувалися під керівництвом «Хезболли» за підтримки міжнародних донорів, що дозволило швидко відновити житло, але при обмеженій участі держави, що спричинило розкол серед громад і порушення законів планування [4].

Війна в Іраку (2003–2011). В Іраку реалізовано масштабні проекти соціального житла для підтримки постраждалих від конфліктів і внутрішньо переміщених осіб, серед яких найбільшим є Bismayah New City поблизу Багдада. Проект, розпочатий у 2013 році у співпраці з корейською компанією Hanwha, включає 100,000 житлових одиниць для близько 600,000 мешканців та оснащений сучасною інфраструктурою, школами, лікарнями та комерційними об'єктами. Він став знаковим кроком у відновленні житла з фокусом на стійкість і комплексну соціальну підтримку в Іраку.

Конфлікт у Сирії (з 2011 р.). Повоєнне відновлення житла в Сирії стикається з численними викликами, такими як значні руйнування, нестабільність, обмежене фінансування та проблема неформальної забудови, що ускладнює питання реституції майна для переміщених осіб. Відновлення поділяється на два напрямки: збереження культурної спадщини, зокрема в історичних районах Алеппо, та створення нових елітних комплексів, таких як «Марота-Сіті». Хоча останні сприяють інвестиціям, вони часто недоступні для переселенців, посилюючи проблему гентрифікації. Державна політика дозволяє конфісковувати землі для перебудови, що ускладнює повернення біженців [5; 6].

Конфлікт у Косово (1998–1999). Повоєнне відновлення житла в Косово після конфлікту 1999 року стикається з викликами у координації міжнародної допомоги, забезпеченні якості та доступності житла. Відновлення інфраструктури здійснювалося за підтримки ООН та ЄС, але через недостатню участь місцевих громад проєкти часто виявлялися неефективними, а стандарти будівництва – низькими, з акцентом на швидке й дешеве виконання. Багато переміщених осіб не мали належних умов для повернення, а через відсутність комплексної стратегії міжнародні інвестиції розподілялися нерівномірно, що обмежило довготривалі результати відбудови [7].

Війна в Афганістані (2001–2021). Повоєнне відновлення житла в Афганістані стикається з великими труднощами через руйнування інфраструктури, нестачу фінансування та складнощі з безпекою. Через неорганізовану урбанізацію та швидке зростання населення, особливо в Кабулі, відбувається перенаселення й розширення неформальних поселень, що ускладнює контроль та модернізацію. Політика відновлення фокусується на «подвійному підході», що включає реконструкцію існуючих неформальних районів і будівництво доступного житла (наприклад, проєкт Khwaja Rawash City, який підтримує створення безпечних умов для середнього класу) [8].

Дослідження показує, що формування соціального житла в умовах сучасних збройних конфліктів є надзвичайно складним процесом, на який впливають різноманітні фактори, зокрема масштабні руйнування, брак фінансування, політична нестабільність і необхідність врахування культурних особливостей. На прикладі конфліктів у Боснії та Герцеговині, Сирії, Іраку, Афганістані, Косово та Лівані видно, що успішна відбудова житлового фонду потребує комплексного підходу, який включає як підтримку міжнародних організацій, так і участь місцевих громад. Однак через брак інтегрованих стратегій і нестачу ресурсів значна частина постраждалих населення залишається без доступного та якісного житла. Висновки дослідження підкреслюють важливість створення стійких програм, спрямованих на довгострокове забезпечення житлом у постконфліктних регіонах, із залученням

як державних, так і міжнародних ресурсів для підвищення ефективності відбудови.

Список використаних джерел

1. Hasic T. Reconstruction planning in post-conflict zones : Bosnia and Herzegovina and the international community : doctoral thesis. 2004. URL: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:kth:diva-51> (date of access: 30.10.2024).

2. Regional Housing Programme in Bosnia and Herzegovina. *RHP*. URL: https://regionalhousingprogramme.org/wp-content/uploads/publications/RHP_FS_BiH_dec_2023_en.pdf. (date of access: 30.10.2024).

3. Kozlova K. An Empty Museum: How Post-war Beirut Failed to Become New Paris. *Bird In Flight*. URL: <https://birdinflight.com/en/architectura-2/20230116-beirut-post-war-reconstruction.html>. (date of access: 30.10.2024).

4. Verdeil É. Post-2006 reconstruction in Lebanon: a laboratory for new urban planning practices. *Metropolitics*. URL: <https://metropolitics.org/IMG/pdf/MET-Verdeil-AlHarithy-en.pdf> (date of access: 30.10.2024).

5. Reconstruction as a political-economy issue: The case of Syria. *The Cairo Review of Global Affairs*. URL: <https://www.thecaireview.com/tahrir-forum/reconstruction-as-a-political-economy-issue-the-case-of-syria/>. (date of access: 30.10.2024).

6. Stubblefield E., Joireman S. Law, Violence, and Property Expropriation in Syria: Impediments to Restitution and Return. *Land*. 2019. Vol. 8. № 11. P. 173. URL: <https://doi.org/10.3390/land8110173> (date of access: 30.10.2024).

7. Earnest J. Post-conflict reconstruction – a case study in Kosovo. *International Journal of Emergency Services*. 2015. Vol. 4. № 1. P. 103–128. URL: <https://doi.org/10.1108/ijes-02-2015-0009> (date of access: 30.10.2024).

8. Afghanistan Housing Profile. UN-Habitat. URL: <https://unhabitat.org/afghanistan-housing-profile> (date of access: 30.10.2024).